

Riktlinjer för ekonomiskt bistånd

Fastställt: Socialnämndens arbetsutskott, 2020-09-10, § 145, sn 20/105

Omfattar: Socialtjänsten, individ och familjeomsorg

Dokumentägare/dokumentansvarig: Verksamhetschef IFO

Revideras: vid behov

Änge kommuns dokumentstruktur:

Politiska styrdokument:	Styrdokument – tjänstemannanivå:
Reglemente Strategi Mål och prioriteringar, ekonomisk plan (Budgetdokumentet) Policy Plan, handlingsplan, åtgärdsplan Politiska riktlinjer	Plan, handlingsplan, åtgärdsplan Riktlinjer Rutiner Regler Instruktioner

Innehållsförteckning

1	Mål och inriktning, socialtjänstlagen	5
1.1	Socialtjänstlagen (SoL).....	5
1.2	Barnperspektivet.....	5
1.3	Jämställdhetsperspektivet	5
1.4	Ekonomiskt bistånd och våld	6
1.5	Verksamhetsmål för ekonomiskt bistånd	6
2	Norm för ekonomiskt bistånd	7
2.1	Tillämpning	7
2.2	Inkomster som i sin helhet reducerar biståndet (belopp efter skatt).....	7
2.3	Inkomster som inte eller delvis reducerar biståndet	8
3	Sökandegrupper.....	8
3.1	Barnfamiljer	9
3.2	Hemmaboende vuxna barn	9
3.3	Arbetslösa.....	10
3.4	Brottsoffer	11
3.5	Egna företagare.....	11
3.6	Pensionärer	11
3.7	Personer i arbetskonflikt.....	11
3.8	Personer i behov av förmedlingsmedel	11
3.9	Personer i kriminalvård.....	12
3.10	Sjukskrivna	12
3.11	Studerande	13
3.12	Tillfällig vistelse i kommunen	13
3.13	Utländska medborgare	13
3.14	Värnpliktiga.....	15
4	Normer och beräkningsgrunder för handläggning av ekonomiskt bistånd.....	15
4.1	Basbeloppet.....	15
4.2	Personliga kostnader i kronor.....	15
4.3	Gemensamma hushållskostnader	15
4.4	Reducerat försörjningsstöd.....	15
4.5	Dagsbelopp	15
4.6	Utbetalningsformer	15
4.7	Missbruk	15
5	Bistånd utöver riksnormen.....	16
5.1	Advokatkostnader.....	16
5.2	A-kassa/Alfa-kassa och fackföreningsavgift.....	16
5.3	Barnomsorg	16
5.4	Barns födelseutrustning.....	16
5.5	Begravning	16
5.6	Boendekostnad.....	17
5.7	Boende i egen fastighet.....	19
5.8	Boende i hyresrätt/bostadsrätt/boende i andra hand.....	19
5.9	Boende som inneboende/Delad hyreskostnad.....	19
5.10	Diettillägg, kostförstärkning	20

5.11	Elkostnader och uppvärmning	20
5.12	Fackföreningsavgift	20
5.13	Flyttning	20
5.14	Försäkringar	21
5.15	Glasögon och kontaktlinser	21
5.16	Hemtjänst/kommunala hälso- och sjukvårdsavgifter	22
5.17	Hemutrustning	22
5.18	Hälso- och sjukvård	22
5.19	Institutionsnorm	23
5.20	Kläder	23
5.21	Reskostnader, arbetsresor, umgängesresor, övriga resor	23
5.22	Semesterresor/Rekreationsresor	24
5.23	Skolavslutning	24
5.24	Skulder	25
5.25	Tandvård, akut	25
5.26	Tandvård, nödvändig uppehållande	26
5.27	Telefon, installation och avgifter	26

6 Återkrav och återsökning av beviljat ekonomiskt bistånd.....27

1 Mål och inriktning, socialtjänstlagen

1.1 Socialtjänstlagen (SoL)

1 § Samhällets socialtjänst skall på demokratins och solidaritetens grund främja människornas:

- ekonomiska och sociala trygghet,
- jämlikhet i levnadsvillkor,
- aktiva deltagande i samhällslivet.

Socialtjänsten skall under hänsynstagande till människans ansvar för sin och andras sociala situation inriktas på att frigöra och utveckla enskildas och grupperns egna resurser.

Vidare styr;

1 Kap 2 § barnets bästa

2 Kap 2 §; kommunens yttersta ansvar

4 Kap 1 §; rätt till försörjningsstöd och dess utformning

4 Kap 2 §; socialnämnden får ge bistånd utöver än enligt 1 §

4 Kap 3 §; försörjningsstöd och riksnorm

4 Kap 4 §; delta i kompetenshöjande verksamhet

5 Kap 4 §; försörjningsstödet kan vägras eller nedsättas

9 Kap 1 §; möjligheter till återkrav

9 Kap 1 §; återkrav vid förskott på förmån

1.2 Barnperspektivet

Två av barnkonventionens huvudprinciper, principen om barnets bästa och barnets rätt att få uttrycka sina åsikter och få sin åsikt beaktad i förhållande till sin ålder och mognad, finns införda i gällande socialtjänstlag, 1 kap 2 § SoL respektive 3 kap. 5 § SoL.

Barnens situation ska alltid uppmärksammas när vuxna vänder sig till socialtjänsten med en ansökan om bistånd till familjen. Även om barnets bästa inte alltid är avgörande för vilket beslut som ska fattas skall det alltid beaktas, utredas och redovisas. Särskilt fokus ska läggas på barns behov i familjer med långvarigt bistandsberoende.

1.3 Jämställdhetsperspektivet

I handläggning och bedömning av ärenden avseende ekonomiskt bistånd ska alla, oavsett kön, sexuell läggning, funktionshinder, social- och etnisk bakgrund, bedömas utifrån samma värdegrund. Alla människor ska ha samma rättigheter, skyldigheter och möjligheter.

Socialnämnden beslutade 2017-10-26 om förändrade rutiner vid utbetalning av försörjningsstöd till parhushåll. Från och med 2018-01-01 kommer beviljat försörjningsstöd delas upp och att betalas ut med halva beloppet till vardera part.

1.4 Ekonomiskt bistånd och våld

Individ- och Familjeomsorgen har beslutat att som rutin ställa frågor om våld oavsett vad ansökan/anmälan avser. Detta ska ske vid ett första besök.

Socialstyrelsens bedömningsinstrument FREDA ska användas för att identifiera våld, bedöma behov av skydd och stöd i samband med våldsutsatthet. Till detta ändamål ska FREDA kortfrågor användas.

Socialtjänsten ska ha beredskap för att handlägga ett ärende om ekonomiskt bistånd som är akut och avser våld i nära relation. Om en våldsutsatt är i behov av ekonomiskt bistånd ska den som tagit emot den våldsutsatta, förmedla kontakt med enheten för ekonomiskt bistånd. I det akuta skedet är skyddsbehovet det primära och tillfälligt ekonomiskt bistånd kan beviljas utan sedvanlig prövning av den skyddsbehövandes ekonomiska förutsättningar. Vid bedömning av rätten till bistånd i den akuta situationen, får den våldsutsattas ekonomi inte avgöra om behövliga biståndsinsatser ska beviljas eller ej.

1.5 Verksamhetsmål för ekonomiskt bistånd

Socialnämnden sätter årligen upp verksamhetsmål för individ- och familjeomsorgen. Verksamhetsidén är att individ- och familjeomsorgen ska tillhandahålla stöd och hjälp för att stärka kommuninnevanarnas möjligheter att leva ett för dem fullvärdigt och självständigt liv.

Det övergripande målet är att varje hushåll så snart som möjligt ska bli oberoende, eller minska sitt beroende av ekonomiskt bistånd, genom att övergå till annan försörjning. Handläggningen ska ske med bibehållen respekt för rättssäkerhet och integritet. Eventuella krav på den som söker bistånd skall anpassas efter hans eller hennes individuella förmåga och förutsättningar.

Det är inte möjligt att beskriva alla olika sorts situationer eller behov som kan tänkas uppstå. Dessa riktlinjer beskriver några vanligt förekommande situationer och behov. Biståndet ska vara i nivå med vad en låginkomsttagare på orten i allmänhet har råd att kosta på sig. En helhetsbedömning av den sökandes behov och förmåga skall alltid göras. Individuell prövning kan tillämpas om särskilda skäl föreligger eller när någon hamnat i akut nödsituation.

Vägledning kan i viss mån fås av ”Allmänna råd från Socialstyrelsen” och prejudicerande domar från Kammarrätten och Regeringsrätten. I viss mån kan även domar från Förvaltningsrätten användas som vägledning.

2 Norm för ekonomiskt bistånd

2.1 Tillämpning

Grundkravet för att kunna erhålla ekonomiskt bistånd är man först ska ha prövat alla andra möjligheter till försörjning. Detta innebär att man ska ha avyttrat realiserbara tillgångar samt ansökt om alla andra förmåner och ersättningar som man kan ha rätt till, såsom t ex underhållsstöd, bostadsbidrag och arbetslöshetskassa. Först när alla andra möjligheter till försörjning är uttömda kan rätt till ekonomiskt bistånd föreligga.

De som uppbär ekonomiskt bistånd skall tillförsäkras en skälig levnadsnivå. Biståndet skall utformas så att det stärker den enskildes resurser att leva ett självständigt liv. Biståndet skall lämnas så att det främjar människors fortsatta rehabilitering och förebygger framtida biståndsbehov.

Ekonomiskt bistånd kan beviljas till:

försörjningsstöd enligt riksnormen samt till kostnader för livsföring i övrigt.

- Försörjningsstödet indelas i socialtjänstlagen i två delar. Dels det schablonberäknade riksnormen som är lika för alla och dels de s.k. skäliga kostnader som varierar individuellt, såsom boende, hushållsel, arbetsresor, hemförsäkring samt medlemskap i fackförening och arbetslöshetskassa.
- Livsföring i övrigt avser de olika behov som den enskilde behöver för att tillförsäkras en skälig levnadsnivå och som inte omfattas av försörjningsstödet, såsom t.ex. glasögon eller tandvård. Det är inte möjligt att lämna en uttömmande uppräkningslista av vilka insatser eller behov som skall anses ingå. En individuell bedömning måste göras i varje enskilt fall.

Försörjningsstödet bör som regel beräknas utifrån de inkomster hushållet haft kalendermånaden innan utbetalningsmånaden. Inkomster som hushållet fått tidigare bör vanligtvis inte påverka försörjningsstödet belopp, om inte inkomsterna varit mycket höga eller varit avsedda för en viss längre tidsperiod, t.ex. ett avgångsvederlag.

2.2 Inkomster som i sin helhet reducerar biståndet (belopp efter skatt)

- inkomster av arbete
- sjukpenning, rehabiliteringspenning, föräldrapenning
- pension, livränta
- sjukersättning eller aktivitetsersättning (tidigare förtidspension och sjukbidrag)
- arbetslöshetsersättning (a-kassa/alfa-kassa), även starta-eget-bidrag
- bidrag vid arbetsmarknadsutbildning, aktivitetsstöd

- underhållsstöd och utfyllnadsbidrag
- barnbidrag/förlängt barnbidrag
- flerbarnstillägg
- bostadsbidrag, bostadstillägg och inackorderingstillägg
- familjebidrag
- studiemedel, övrigt studiestöd enligt studiebestämmelserna
- arvodesdelen av familjehemsersättning eller annat arvode
- överskott på skattekonto som inte omhändertas av Kronofogden
- räntor, utdelningar och reavinster
- utbildningspremie (efter värnpliktstjänstgöring)
- avgångsvederlag
- försäkringsersättning och skadestånd som kompenserar inkomstförlust
- försäkringsersättning som kompenserar förlust av egendom som skulle ha kunnat tillgodose hushållets behov genom att avyttras - t ex husvagn, skoter

2.3 Inkomster som inte eller delvis reducerar biståndet

- Ungdomars arbetsinkomst när föräldrarna fortfarande har underhållsskyldighet ska inte reducera familjens försörjningsstöd. Särskilt gäller detta inkomster från feriearbete. Det är dock rimligt att sådan inkomst ska kunna begränsa rätten till ekonomiskt bistånd för särskilda kostnader för livsföringen i övrigt för barnet, såsom t ex möbelkomplettering.
- Extra tillägg till studiebidrag eller fondmedel som utbetalats efter social bedömning ska inte beaktas vid normberäkning.
- Den del av vårdbidrag och handikappersättning som enligt beslutsmeddelande från Försäkringskassan avser merkostnader eller extra kostnader relaterade till handikappet ska ej medräknas som inkomst. Kostnader för handikappet eller merkostnader knutna till funktionshindret ska inte beaktas vid normberäkning.

3 Sökandegrupper

Som medlemmar i en familj räknas makar, registrerad partner, sambor och barn/unga upp till och med 20 år som föräldrarna har underhållsskyldighet för. I lagstiftning i Äktenskapsbalken, Lag om registrering av partnerskap samt sambolagen tydliggörs makars, partners och sambos skyldigheter mot varandra. Bådas inkomster och utgifter ska ligga till grund för bedömning och rätt till bistånd.

3.1 Barnfamiljer

Föräldrarna har underhållsskyldighet för sitt barn till dess att barnet fyllt 18 år enligt 7 kap Föräldrabalken (FB). Ekonomiskt bistånd till barn och ungdomar som ännu inte har fyllt 18 år prövas endast i undantagsfall och då i samråd med handläggare från Barn- och familj. Utredningen kräver i allmänhet att den unges föräldrar kontaktas för att få kännedom om deras ekonomiska möjligheter att bidra till den unges försörjning.

Vid umgänge med barn kan riksnorm avseende livsmedel och hygien för barnet utgå för de dagar som barnet vistas hos sin umgängesförälder. Även reskostnader kan beviljas för att umgänge ska komma till stånd, dock förutsättes att föräldrarna delar på kostnaden. Dom i umgänges mål eller överenskommelse i familjerätt ska beaktas.

I de ansökningar som görs av barnfamiljer om bistånd till hyresskuld och elskuld skall alltid barnperspektivet beaktas. Det skall klart och tydligt framgå vilka negativa och positiva konsekvenser det fattade beslutet får för barnen som berörs. Vid eventuell vräkning för barnfamilj skall alltid personal från socialtjänsten vara närvarande, både från försörjningsstöd samt barn- och familj. Barnfamiljer skall också prioriteras när det gäller stödkontrakt.

I de fall föräldrar ansöker om ekonomiskt bistånd under föräldraledighet skall full ersättningsgrad nyttjas, d.v.s. 7 dagar per vecka. Vid arbete ska rätt till heltidsarbete nyttjas, även för föräldrar till små barn där det egna önskemålet är att arbeta deltid.

3.2 Hemmaboende vuxna barn

Föräldrarna har underhållsskyldighet för sitt barn till dess att barnet fyllt 18 år enligt 7 kap Föräldrabalken (FB). Går barnet i skolan då det fyller 18 år är föräldrarna underhållsskyldiga så länge den unge går i skolan, dock längst till dess att barnet fyller 21 år. Till skolgång räknas studier i grundskolan, gymnasieskolan eller annan jämförbar utbildning.

Om barnet är över 18 år och gift men går kvar i gymnasiet är föräldrarna underhållsskyldiga om inte make eller maka kan försörja sin partner (Kammarrätten 2004-12-08, mål nr 2352-2004).

Vuxna hemmavarande barn som fyllt 18 år och är arbetslösa söker självständigt ekonomiskt bistånd. Om den unge inte tidigare betalat hyresdel till föräldern skall det som huvudregel inte beviljas bistånd till detta. Undantag kan göras när den unge är medlem i en familj som har löpande försörjningsstöd eller som annars skulle bli i behov av det. Följande fall blir aktuella:

- inkomst av bostadsbidrag bortfaller när den unge fyllt 18 år eller avslutar gymnasiet. Hyresdel för den unge kan beviljas med samma summa som det tidigare bostadsbidraget.

- Föräldrarna söker bostadsbidrag som barnfamilj. Försäkringskassan räknar ut en hyresdel som det vuxna barnet skall betala vilket minskar föräldrarnas hyra och bostadsbidrag. Biståndet till hyra kan beviljas med den summa som Försäkringskassan fastställt som hyresdel. Gäller hushåll med barn både under och över 18 år.

För att bedömning kring hyresdel skall kunna genomföras måste intyg från Försäkringskassan inkomma där det framgår att föräldrarna fått sitt bostadsbidrag reducerat på grund av att barnet fyllt 18 år.

Hyresdel kan också beviljas om den sökande tidigare en period själv betalat hyresdel. Perioden skall inte ligga mer än tre månader bakåt i tiden och vara av minst tre månaders varaktighet. Hyresdel räknas ut enligt det beräknings sätt som Försäkringskassan använder.

3.3 Arbetslösa

Rätten till bistånd kräver att:

- den enskilde är aktivt arbetsökande. Det innebär att den sökande skall redovisa minst fem sökta arbeten per månad på ansökan. Arbetena skall vara tjänster/lediga tjänster som han/hon rimligtvis kan få.
- den enskilde själv aktivt uppsöker potentiella arbetsgivare och lämnar intresseanmälan/CV
- den enskilde skall vara inskriven på Arbetsförmedlingen och ha en aktuell handlingsplan som uppdateras kontinuerligt och lämnas in tillsammans med ansökan.
- den enskilde står till arbetsmarknadens förfogande som framgår om lagen om Alfa-kassa och lagen om A-kassa.
- den enskilde tar anvisat arbete, att han/hon inte genom eget agerande skilts från arbete eller agerat så att möjlighet till arbete/praktik inte kommit till stånd.
- sökanden i åldern 18-25 som uppbär ekonomiskt bistånd skall delta i av nämnden anvisad praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet om den enskilde inte har kunnat beredas någon lämplig arbetsmarknadspolitisk åtgärd. Detta syftar till att stärka den enskildes möjligheter till inträde på arbetsmarknaden eller inför fortsatt utbildning. Detta gäller även personer som fyllt 25 år men som står långt ifrån arbetsmarknaden och av särskilda skäl är i behov av kompetenshöjande insatser.

3.4 Brottsoffer

Socialnämnden har ett särskilt ansvar för brottsoffer (5 kap 11 § SoL). Det kan finnas skäl att beräkna kostnader till högre nivå än riksnorm med anledning av tillfälligt högre kostnader på grund av att personen varit utsatt för brott. Även livsföring i övrigt (t.ex. dyrare boende och hemutrustning)

kan bedömas skäligt till brottsoffer. Möjlighet till kommande skadeståndsansättning bör beaktas när omfattningen av beslut om ekonomiskt bistånd fattas.

3.5 Egna företagare

Huvudprincipen är att ekonomiskt bistånd inte bör utgå till att finansiera affärsverksamhet eller till att reglera skulder som uppkommit i en sådan verksamhet.

Om en företagare söker bistånd på grund av att företaget inte lönar sig, kan socialnämnden avslå framställningen med hänvisning till att den enskilde kan avregistrera sitt företag och ställa sig till arbetsmarknadens förfogande. Undantag kan vara:

- att företagaren har erhållit aktivitetsstöd från arbetsförmedlingen under sex månader och det finns utsikter att företaget ger inkomster inom en snar framtid (cirka tre månader), eller
- att behovet av bistånd är kortvarigt (högst 1 månad) och därefter kommer företaget att åter ge inkomster.

3.6 Pensionärer

Personer som är 65 år och äldre som ansöker om försörjningsstöd skall hänvisas att ta kontakt med Pensionsmyndigheten för att ansöka om äldreförsörjningsstöd. Äldreförsörjningsstödet riktas till personer med ingen eller låg pension som är bosatta i Sverige för att de skall garanteras en viss lägsta nivå. Äldreförsörjningsstöd kan betalas ut från och med den månad en person fyller 65 år och personer som är aktuella för ekonomiskt bistånd i form av försörjningsstöd skall i god tid uppmanas att lämna in ansökan till Pensionsmyndigheten. Äldreförsörjningsstödet beviljas inte retroaktivt. En ny ansökan skall lämnas in var 12:e månad. Om försörjningsstöd beviljas i avvaktan på beslut hos Pensionsmyndigheten skall det återsökas.

3.7 Personer i arbetskonflikt

Personer indragna i arbetskonflikt har rätt till ekonomiskt bistånd efter samma grunder som andra hjälpbehövande. Biståndet är förenat med återbetalningsskyldighet vilket den bidragssökande skall informeras om vid ansökningstillfället.

3.8 Personer i behov av förmedlingsmedel

Förmedlingsmedel kan enligt 4 kap 2 § SoL beviljas den som inte visat tillräcklig förmåga att prioritera sina inkomster på ett sådant sätt att grundläggande behov såsom hyra och mat för dagen tillgodoses. Genom en skriftlig frivillig överenskommelse mellan socialnämnden och den enskilde överförs den enskildes inkomster till ett så kallat förmedlingsmedelskonto hos Socialnämnden. Av överenskommelsen skall vidare framgå hur inkomsterna skall disponeras.

Genom denna överenskommelse förvärrar socialnämnden på intet sätt dispositionsrätten eller bestämmande rätten över medlen på kontot. Biståndet förutsätter ett fortgående samtycke av den enskilde. Biståndet skall således kontinuerligt omprövas. Den enskilde kan när som helst bryta överenskommelsen och disponera pengarna på det sätt denne önskar. Behov av god man eller insatser i form av kontaktperson bör noga vara prövade innan beslut om egna-medelskonto fattas.

3.9 Personer i kriminalvård

Kriminalvården står för de kostnader som är förenade med vården under den tid personen är intagen på kriminalvårdsanstalt.

Under tiden en person är häktad ansvarar kriminalvården för dennes kostnader. Ansvaret upphör när personen är villkorligt frigiven.

Den intagne erhåller ersättning för deltagande i kriminalvårdsanstaltens programverksamhet. 10 % av denna ersättning innehålles för permissions- och frigivningsändamål. Medlen skall användas till utgifter i samband med permission och frigivning, t.ex. resa, uppehälle, klädinköp, etc.

Klädbehov tillgodoses i första hand av den intagne själv genom egna medel eller att han eller hon kontaktar personer utanför anstalten som kan ha tillgång till den intagnes kläder. I annat fall skall Kriminalvården bevilja en för årstiden lämplig klädustrustning. Likaså skall den intagne i god tid få möjlighet att beställa tid hos socialtjänsten. I avvaktan på tid för besök kan ett frigivningsbidrag ges för att täcka kostnaderna för en skälig levnadsnivå fram till dess den enskilde kan besöka socialtjänsten.

Akut tandvård och glasögon bekostas av Kriminalvårdsstyrelsen för alla intagna. Grundläggande tandvård beviljas endast enligt prövning (se KVVFS 2005:2, 2 kap 13 och 14 §§ samt mer detaljerat i 2000:18 och 2001:6).

Den som är intagen vid kriminalvårdsanstalt har normalt inte rätt till bistånd enligt 4 kap 1 § SoL till boendekostnaden om det tilldömda straffet överstiger sex månader. Däremot kan den intagnes familj ha rätt till bistånd.

3.10 Sjukskrivna

Den sökande ska bifoga ett aktuellt läkarintyg som styrker arbetsförmåga tillsammans med ansökan. Om Försäkringskassan gör bedömningen att personen är arbetsför måste personen anmäla sig som arbetssökande på Arbetsförmedlingen för att bistånd ska utgå.

Även utan läkarintyg eller i de fall Försäkringskassan bedömt att en viss del av arbetsförmågan kvarstår men den biståndssökande uppenbart saknar psykiska eller fysiska förutsättningar att få eller behålla ett arbete skall bistånd kunna utgå. Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen skall samverka i de fall där sjukpenning inte beviljas trots läkarintyg.

Bistånd kan utgå som förskott på förmån till sjukskrivna som överklagat indragen sjukpenning.

3.11 Studerande

Vuxna studerande som har gymnasiekompetens är inte berättigade till försörjningsstöd under studietiden. Eftergymnasiala studier samt studier i avsikt att läsa upp gymnasiebetyg ska planeras och finansieras via studiemedelssystemet och vuxenstudiestödet. (www.csn.se).

Vuxna arbetslösa som saknar grundskole- eller gymnasiekompetens kan efter individuell bedömning beviljas ekonomiskt bistånd som komplement till studiemedel om studier bedöms nödvändiga för att den enskilde ska kunna få arbete och inkomst. För att kunna få ekonomiskt bistånd ska både låne- och bidragsdelen av studiemedlen nyttjas.

Under sommaruppehållet kan studerande få försörjningsstöd i avvaktan på annan inkomst, t ex A-kassa eller lön från feriearbete som oftast utbetalas i efterskott. Biståndet ska beviljas mot återbetalningsplikt om sökanden kommer att få inkomst för sommaruppehållet och lämpligen återbetalas när dubbla ersättningar i form av lön och studiemedel utbetalas i slutet på sommaren. Beslut om ekonomisk hjälp som kan komma att återkrävas ska vara skriftligt och innehålla de omständigheter som utgör grund för återbetalningsplikt. Beslutet ska delges den enskilde.

Personer som studerar SFI skall ha full sysselsättning likvärdigt med en normal arbetsdag (heltid) för att vara berättigad till försörjningsstöd.

3.12 Tillfällig vistelse i kommunen

Huvudregeln är att personer som tillfälligt vistas i kommunen snarast erbjuds resa till hemkommunen. Eventuellt kan kostnader för nödvändigt uppehälle fram till avresa beviljas.

Bistånd ska beviljas restriktivt för personer som vistas tillfälligt i kommunen. Samråd bör ske med handläggare i hemkommunen i de fall den enskilde är aktuell hos socialtjänsten.

3.13 Utländska medborgare

- **EU-medborgare/nordiska medborgare** kan vistas i och söka arbete i Sverige, under förutsättning att de är självförsörjande. Det gäller både EU-medborgare utan uppehållstillstånd och de som fått tidsbegränsade uppehållstillstånd på grund av utbildning, arbete eller om de är pensionärer. Den som inte klarar av att försörja sig själv hänvisas till att återvända till hemlandet. Om medel för hemresan saknas ska i första hand hemlandets ambassad/konsulat konsulteras. När alla möjligheter är uttömda har kommunen skyldighet att pröva rätten till bistånd för hemresa.

Medborgare från andra nordiska länder likställs med svenska medborgare.

- **Utländska medborgare med uppehållstillstånd** som bor i Sverige har samma rätt till bistånd som svenska medborgare. Undantag gäller för de två första åren efter att uppehållstillstånd beviljats. Under dessa två år utgår statlig etableringsersättning, vilken är i samma nivå som försörjningsstödet.

Utländsk medborgare som söker ekonomiskt bistånd ska alltid kunna uppvisa gällande beslut om uppehålls- och arbetstillstånd. Utländska medborgare med uppehållstillstånd för besök ska bedömas på samma sätt som utländska medborgare som befinner sig tillfälligt i landet. Utländska studenter ska inte beviljas ekonomiskt bistånd annat än i undantagsfall, i en akut nödsituation. Upphållstillståndet har beviljats under förutsättningen att försörjningen är tryggad under vistelsen i landet.

- **Utländska medborgare utan uppehållstillstånd** med undantag från vissa EU-medborgare och deras anhöriga, får inte uppehålla sig i Sverige mer än tre månader från inresan utan att ha uppehållstillstånd. I de fall sökande vistas i landet mer än 3 månader utan uppehållstillstånd har kommunen underrättelseskyldighet till polisen enligt 7 kap 1 § utlänningsförordningen. Skyldigheten inträder första gången en nämnd vidtar en åtgärd i ett ärende om socialtjänst, t.ex. registrerar en ansökan om ekonomiskt bistånd. Socialnämnden bör också uppmana personen att ta kontakt med Migrationsverket för att ansöka om ett uppehållstillstånd. Ansöker personen inte om uppehållstillstånd kan det möjligen bli aktuellt med bistånd i avvaktan på avvisning eller utvisning.

Personer som tillfälligt vistas i landet t ex; turister, affärsresenärer, säsongarbetare, ska i första hand hänvisas till det egna landets ambassad/konsulat. I princip har den enskilde rätt till bistånd enligt

4 Kap 2 § SoL, i en nödsituation och kommunen är då skyldig att pröva rätten till bistånd i de fall behovet inte kan tillgodoses på annat sätt. Undantag från ovanstående kan göras för barn under 18 år som bor hos vårdnadshavare med uppehållstillstånd.

Asylsökande personer ska hänvisas till Migrationsverket.

- **Asylsökande** skall alltid hänvisas till Migrationsverket som beviljar bistånd i form av dagersättning enligt lag om mottagande av asylsökande m.fl. (LMA). Detta gäller oavsett om den asylsökande vistas på förläggning eller hos släkting i kommunen.

3.14 Värnpliktiga

För värnpliktiga och deras familjer är regeln att de bidrag som utgår enligt familjebidragsförordningen i form av dagsbidrag, skall täcka levnadskostnaderna.

Värnpliktiga får en utbildningspremie (tidigare utryckningsbidrag). Utbildningspremien baseras på dagersättningen och utbildningens längd.

4 Normer och beräkningsgrunder för handläggning av ekonomiskt bistånd

4.1 Basbeloppet

47 300 kr (2020), uppräknas årligen.

4.2 Personliga kostnader i kronor

Se meddelandeblad, bilaga 1, som ges ut av Socialstyrelsen varje år.

4.3 Gemensamma hushållskostnader

Se meddelandeblad, bilaga 1, som ges ut av Socialstyrelsen varje år.

När en person erhåller livsmedelsnormen beviljas som regel inte gemensamma hushållskostnader.

Barn skall räknas med som hushållsmedlemmar oavsett om de bor hos den som uppbär försörjningsstöd eller om de vistas där endast under umgängestiden. Kostnaderna för den unge bör beräknas utifrån riksnormen för det antal dagar barnet vistas hos respektive förälder. Umgängesintyg kan krävas som beslutsunderlag.

4.4 Reducerat försörjningsstöd

Innefattar endast normen för livsmedel med 1 900 kr per månad.

4.5 Dagsbelopp

I de fall försörjningsstöd beslutas för en kortare period än en månad bör vid tillämpningen av riksnormen ett dagsbelopp räknas fram genom att riksnormsbeloppet multipliceras med tolv och produkten divideras med 365. En vecka är dagsbeloppet gånger 7.

4.6 Utbetalningsformer

Försörjningsstöd enligt 4 kap 1 § SoL bör i normalfallet beviljas och betalas ut månadsvis genom bankkontoinsättning, postanvisning, plusgiro via bankgiro eller bankgiro. I undantagsfall kan utbetalning ske via rekvisition på t.ex. livsmedel eller receptbelagd medicin.

4.7 Missbruk

Personer som är aktiva i missbruk kan beviljas reducerat försörjningsstöd (livsmedelsnormen). Gemensamma hushållskostnader beviljas ej i dessa fall. Orsak till reduceringen kan vara:

- att de inte står till arbetsmarknadens förfogande och inte är aktivt arbetssökande
- att socialnämnden har anledning att misstänka att beviljat bistånd kan användas till andra utgifter än de poster som riksnormen anger.

De poster i försörjningsstödet som avser boende, hushållsel, arbetsresor, hemförsäkring samt medlemskap i fackförening och arbetslöshetskassa reduceras ej.

Från den dagen då den enskilde påbörjar någon form av behandling beviljas åter full norm.

5 Bistånd utöver riksnormen

5.1 Advokatkostnader

Bistånd till juridisk hjälp beviljas som regel inte. Den enskildes behov kan normalt tillgodoses genom rättshjälp eller rättsskyddet i hemförsäkringen. Efter individuell prövning kan bistånd beviljas till självrisken i rättsskyddet om särskilda skäl finns, t.ex. i vissa familjerättsliga ärenden.

5.2 A-kassa/Alfa-kassa och fackföreningsavgift

Avgift till fackförening eller arbetslöshetskassa räknas som en godtagbar utgift med det belopp som gäller för den organisation som den enskilde tillhör.

Den enskilde är skyldig att tillse att avgiften är satt till rätt nivå och ska ansöka om nedsättning av avgiften vid arbetslöshet, sjukskrivning mm.

5.3 Barnomsorg

Barnomsorgsavgift är en godtagbar kostnad när behov av barnomsorg föreligger. Bistånd till privat barnomsorg beviljas endast med belopp motsvarande den kommunala barnomsorgstaxan. Den enskilde har ett eget ansvar att se till att avgiften är satt till rätt nivå genom att lämna korrekta inkomstuppgifter till utföraren av barnomsorg.

Om barnet bor i växelvis boende förutsättes att föräldrarna delar på räkningen

5.4 Barns födelseutrustning

Med spädbarnsutrustning avses bilstol, basutrustning för kläder, säng och sängkläder, barnvagn med tillbehör, skötbädd med tillbehör samt utrustning för bad. Om behov finns kan bidrag beviljas till spädbarnsutrustning med högst 12 % av aktuellt prisbasbelopp. I bedömningen ska hänsyn tas till om det finns utrustning från äldre barn i familjen.

5.5 Begravning

Om ett dödsbo helt eller delvis saknar tillgångar eller försäkringar kan bistånd beviljas för att säkerställa en värdig begravning. Hänsyn ska tas till allmänt vedertagna begravningstraditioner och i förekommande fall olika religiösa och etniska gruppers speciella önskemål. Även den avlidnes och anhörigas önskemål beträffande formerna för begravningen ska respekteras, om kostnaderna är skäliga.

I Sverige finns möjlighet att tillgodose behov av begravningsceremonier och gravsättningar för olika religiösa inriktningar. Det kan därför inte krävas att kommunen, för personer som avlider här i landet, ska betala för begravningskostnader i annat land.

Bistånd till begravningskostnad kan beviljas med högst 50 % av basbeloppet. Av detta bedöms kostnadsnivån för en värdig begravning till 30 % och kostnaden för sten med inskription till 15 % av aktuellt basbelopp. Om sten redan finns och ansökan gäller endast inskription bör faktisk kostnad beviljas för årtal och namn.

I en skälig begravningskostnad ingår; kista med svepningstillbehör, dödsannons i 1 tidning, kistdekoration, begravningsbil från bårhus till kyrka, begravningsbyråns arvode inkl. svepning och representant vid jordfästning, urna vid kremering, transport till begravningsplats inom Sverige. Dessutom ingår enklare förtäring efter begravningsakten. Förtäringen får motsvara 0.25 % av basbeloppet per gäst (Se även SOSFS 2003:5).

I en förälders försörjningsskyldighet ligger även ett ansvar att efter förmåga stå för kostnaderna för ett barns begravning.

5.6 Boendekostnad

Ett hyrestak, s.k. högsta godtagbara boendekostnad, tillämpas vid bedömning av rätt till bistånd till boendekostnad. Nivån motsvarar den på orten gällande genomsnittskostnaden för olika bostadsstorlekar. För 2020 är nivåerna följande:

- hushåll med 1-2 personer, 3900 kr/mån
- hushåll med 3 personer, 5000 kr/månad
- hushåll med 4 personer eller fler, 6000 kr/mån

Bistånd beviljas inte till kostnad för medlemskap i hyresgästföreningen. Kostnad för motorvärmare/garage beviljas endast om bil behövs för arbetsresor eller om det finns medicinska skäl till bilinnehav.

Om rätten till bistånd föreligger utgår ekonomiskt bistånd till boendekostnaden enligt följande förutsättningar:

- Bostadens storlek och kostnad skall vara skälig i förhållande till familjens storlek och inkomster. Med skäligt antal rum avses normalt två boende per rum, kök och vardagsrum oräknat. För ensamstående utan barn kan ett rum och kök i de flesta fall vara godtagbar standard. Ensamstående med barn kan motivera en större lägenhet utifrån barnens behov, ålder eller kön än vad två vuxna utan barn behöver. Om man har umgängesbarn bör hänsyn tas till barnets behov under umgängestiden. Två umgängesbarn bedöms behöva samma utrymme som ett hemmavarande barn.
- Hyreskostnaden skall i möjligaste mån anpassas till hushållets försörjningsmöjligheter. Därför bör diskussioner med de sökande

föras om vikten av realistiska val vad gäller lägenhetsstorlek och boendestandard.

- I ett flertal domar under 90-talet har Regeringsrätten bedömt att unga vuxna är tillförsäkrad en skälig levnadsnivå genom att de får bo kvar i sitt föräldrahem. Regeringsrättens utslag anger inte någon övre gräns för hur länge ett fortsatt kvarboende kan anses skäligt. (se Handbok, Ekonomiskt bistånd sid. 53).
- Den enskilde måste ansöka om bostadsbidrag.
- Den enskilde bör varje månad uppvisa kvitto på att föregående månads hyra är betald.

Undantag kan efter individuell prövning göras om:

- Den enskildes boendekostnad bedöms oskäligt hög, men det rör sig om ett kortvarigt bidragsbehov.
- Bidragsbehovet är långvarigt och den faktiska boendekostnaden bedöms oskäligt hög. Den enskilde bör då uppmanas byta till billigare bostad eller på annat sätt sänka boendekostnaden. Den faktiska boendekostnaden kan då godkännas under en övergångstid på maximalt 3 månader, vilket motsvarar normal uppsägningstid av hyreskontrakt. Därefter godkänns endast belopp motsvarande högsta godtagbara boendekostnad.
- Om en flyttning förmodas åstadkomma negativa sociala konsekvenser, till exempel avbrott av barnomsorg, skolgång och ett socialt nätverk. Konsekvenserna för barnen skall särskilt beaktas och dokumenteras.
- Om den enskilde har svårigheter att bli godkänd som hyresgäst pga betalningsanmärkningar
- Om den enskilde pga funktionshinder har en specialanpassad bostad.

Om den enskilde som uppbär försörjningsstöd önskar flytta till ett dyrare boende bör detta beviljas om:

- Det föreligger starka medicinska eller sociala skäl som styrker flyttningsbehovet.
- Det har uppstått svåra personliga motsättningar mellan hushållsmedlemmarna.
- Bostaden inte uppfyller en skälig boendestandard med hänsyn till fysisk miljö eller trångboddhet.

5.7 Boende i egen fastighet

Vid boende i egen fastighet godkännes sammanlagda kostnaderna upp till högsta godtagbara boendekostnad för hushållets storlek. Medräknas gör räntekostnader motsvarande 70 % (100 % om sökande beviljats

skattejämkning), villaförsäkring, fastighetsskatt, sotning, uppvärmning, vatten/avlopp och sophämtning. Amortering medräknas inte.

Endast lån avseende inköp och renovering av fastighet, där fastigheten står som säkerhet för lånet, beaktas vid beräkningen av boendekostnad.

Familj som behöver bistånd till lån för fastighet och inte har skattejämkning, bör uppmanas ansöka om jämkning hos lokala skattekontoret.

Vid hjälpbehov som bedöms bli kortvariga (ej överstigande sex månader) gäller att ekonomiskt bistånd kan utgå till den faktiska räntekostnaden även om bostadens storlek om kostnad överstiger vad som anges i Socialstyrelsens riktlinjer för boendekostnader. Motivet kan vara att familjen skall få skälig tid för bankkontakter eller försäljning av huset.

Vid hjälpbehov som bedöms överstiga sex månader utgår ekonomiskt bistånd till högre boendekostnad endast om starka skäl föreligger.

5.8 Boende i hyresrätt/bostadsrätt/boende i andra hand

Månadshyran för boende i hyresrätt godtas upp till högsta godtagbara boendekostnad. Om lägenheten hyrs i andra hand godtas den hyra som avtalats mellan hyresvärd och hyresgäst, förutsatt att den är skälig. Utredning angående hyresvärd får inte göras om denne inte söker ekonomiskt bistånd

Vid beräkning av hyreskostnad i bostadsrätt medräknas bostadens månadsavgift, eventuell uppvärmning samt ränta för lån där bostadsrätten in-tecknats med 70 % (100 % om sökande beviljats skattejämkning). Amortering medräknas inte. Kostnad upp till högsta godtagbara kostnad godkännes.

Familj som behöver bistånd till lån för bostadsrätt och inte har skattejämkning bör uppmanas att ansöka om jämkning hos lokala skattekontoret samt kontakta bank för ansökan om amorteringsfrihet.

5.9 Boende som inneboende/Delad hyreskostnad

Förutsatt att kostnaden är skälig (högsta godtagbara boendekostnaden) beräknas hyran på den faktiska boendekostnaden för vad den inneboende avtalat med bostadsinnehavaren. Den som lever i hushållsgemenskap räknas inte som inneboende.

Vid beräkning av om kostnaden är skälig för inneboende ska belopp godkännas med den del av den faktiska bostadskostnaden som motsvarar det antal rum den sökande disponerar i förhållande till det totala antalet rum i bostaden. Varje rum bör då beräknas som två enheter och köket som en enhet.

Exempel: Den sökanden disponerar ett rum i en bostad på fyra rum och kök, dvs. två av totalt nio enheter. Bostadskostnaden är 6 000 kr per månad. Den sökandes kostnad beräknas som $2/9 \times 6\,000 \text{ kr} = 1\,333 \text{ kronor per månad}$.

5.10 Diettillägg, kostförstärkning

Skälet till behov av särskild kost skall alltid styrkas med läkarintyg. Det skall framgå av intyg hur länge läkarens bedömning gäller. Tillägg kan göras för fördyrad kost enligt Konsumentverkets beräkningar av förhöjda matkostnader vid olika kostbehov.

Om den sökande har väsentligt ökade matkostnader, skall möjligheten till handikappersättning eller vårdbidrag från Försäkringskassan undersökas. Vid vissa sjukdomar kan den sökande vara i behov av särskilt näringstillskott. I de fall näringstillskott är ordinerat av läkare kan normen höjas med merkostnaden om det inte står helt klart att näringstillskottet ersätter vanlig mat och inte innebär någon merkostnad.

Beträffande merkostnaden på grund av diabetes skriver socialstyrelsen ”Även om flertalet diabetiker inte anses behöva kosttillägg, kan vissa former av diabetes, särskilt i kombination med andra sjukdomar, innebära en högre kostnad för mat. I de flesta fall ska dock diabetiker äta en normalt balanserad kost som är fettsnål och fri från visst socker och denna kost medför inte några merkostnader.” (Handbok om ekonomiskt bistånd). Kosttillägg beviljas därför endast till diabetiker som har läkarintyg på att de pga komplicerat sjukdomstillstånd kräver särskild kost utöver den kost som vanligtvis rekommenderas.

5.11 Elkostnader och uppvärmning

I förhållande till hushållets storlek och bostad beviljas den faktiska kostnaden för hushållsel. Om kostnaden för hushållsel bedöms oskäligt hög kan dock en reducering övervägas. Konsumentverkets rapport om skäliga levnadskostnader ska tjäna som ett riktmärke vid socialnämndens bedömning om elkostnaden är skälig.

5.12 Fackföreningsavgift

Bistånd till fackföreningsavgifter eller arbetslöshetsförsäkringen ska utgå med det belopp som gäller för organisationen den enskilde tillhör. Den enskilde skall i första hand ansöka om att få avgiften nedsatt eller delvis reducerad, t.ex. vid arbetslöshet, studier eller sjukdom.

5.13 Flyttning

Om kostnaderna för flyttning inte ersätts av Arbetsförmedlingen eller annan myndighet kan ekonomiskt bistånd till flyttkostnader utgå i vissa fall.

Förutsättningar kan vara:

- att hushållet är berättigat försörjningsstöd samt att flyttningen är motiverad av arbetsmarknadsmässiga/sociala/medicinska skäl
- att en flytt till annan bostad kan medföra att bidragsberoendet upphör.

Ekonomiskt bistånd till flyttkostnader skall inte utges annat än om flytten kan förväntas bli till verklig hjälp för enskilde och hans familj utifrån en

helhetsbedömning. Egen förmåga att ordna flytt med hjälp av vänner och anhöriga skall vägas in i prövningen.

Det beviljade biståndet ska i första hand gälla hyra av släpvagn eller flyttbil inklusive kostnader för bensin och försäkring. Endast om särskilda skäl finns godtas anlåtande av flyttfirma.

Kostnader för redan verkställd flytt är att betrakta som privat skuld och beviljas inte annat än vid särskilda skäl.

Kostnader för adressändring och eftersändning av post beviljas ej.

5.14 Försäkringar

- **Hemförsäkring** Den enskildes faktiska kostnad för hemförsäkring godtas, om kostnaden bedöms som skälig i förhållande till hushållets storlek. Om hemförsäkringen ingår i fackföreningsavgiften medräknas inte kostnaden specifikt under posten hemförsäkring - utan under fackavgift. Bistånd beviljas till månadsbelopp.
- **Villaförsäkring** Kostnad för villaförsäkring eller kombinerad villa/hemförsäkring medräknas i samband med beräkning av boendekostnad för boende i egen fastighet.
- **Barnförsäkring** Särskilda kostnader för barnförsäkring godtas ej, då detta ingår i gällande riksnorm. Dessutom är alla barn 0-19 år i Ånge kommun olycksfallsförsäkrade via kommunens egen försäkring.
- **Bilförsäkring** Kostnader för bilförsäkring godtas ej. Kostnad för bilförsäkring ingår i den milersättning för arbetsresor som beviljas under förutsättning att den enskilde behöver fordonet till arbetsresor.
- **Livförsäkring** Kostnader för livförsäkring godtas ej.
- **Pensionsförsäkring** Kostnader för pensionsförsäkring godtas ej.

5.15 Glasögon och kontaktlinser

- **Glasögon** Bistånd till glasögon kan beviljas efter bedömning av läkare eller optiker.
- Hänsyn ska tas till den enskildes egen betalningsförmåga under en tremånadersperiod. Om den enskildes inkomster understiger riksnormen eller ett eventuellt normöverskott inte täcker kostnaden för inköp av glasögon under en tremånadersperiod kan bistånd utgå till kostnader för glasögonbågar med maximalt 2 % av basbeloppet, 946 kr för år 2020, samt till standardglas och arbetskostnad. Kostnader för specialglas kan beviljas om behovet styrks av ögonläkare.
- **Kontaktlinse** Bistånd till linser beviljas endast i undantagsfall. Undantag är om medicinska skäl finns och läkarintyg uppvisas som styrker att linser är nödvändiga eller om psykosociala skäl föreligger, t ex mobbingproblematik hos barn.

- **Glasögon eller kontaktlinser för barn** från och med första mars 2016 har alla barn rätt till bidrag med minst 800 kr/år från Regionen till och med det år de fyller 19 år. I Region Västernorrland har man valt att lämna bidrag på max 900 kr/år. Om glasögonen eller kontaktlinserna är billigare än 900 kr sänks bidraget motsvarande.

Kostnad för synundersökning beviljas inte om den sökande får avslag på sin ansökan. Den sökande får då själv bekosta denna.

5.16 Hemtjänst/kommunala hälso- och sjukvårdsavgifter

Från januari 2003 har Pensionsmyndigheten genom äldreförsörjningsstödet försörjningsansvar för personer som är över 65 år som inte har tillräcklig inkomst.

Vid ansökningar om ekonomiskt bistånd till särskilda kostnader, t ex tandvård, ska hemtjänstavgiften medräknas som godtagbar kostnad i den ekonomiska beräkningen. Först ska dock den sökande hänvisas tillbaka till avgiftshandläggaren för kontroll om avgiften är satt till rätt belopp.

5.17 Hemutrustning

Med hemutrustning avses den grundutrustning som behövs i ett hem för att tillgodose behov av matlagning, umgänge, sömn och förvaring.

Utgångspunkten är att flytt till bostad ska planeras i god tid och finansieras med egna inkomster. Ekonomiskt bistånd till hemutrustning ska därför beviljas restriktivt. Skäl för att bevilja hemutrustning kan vara:

- Bostaden är ett led i en rehabiliteringsprocess.
- Den enskilde saknar möjlighet att förbättra sin ekonomi inom överskådlig tid
- Den enskilde har varit utsatt för brott och behöver omgående flytta till annan bostad.

Vid ansökan om hel- eller kompletterande hemutrustning ska alltid hembesök göras. Vid ansökan efter en separation/skilsmässa ska bodelningshandlingar uppvisas innan ansökan handläggs. För samboförhållanden gäller att sambolagens regler för delning av det gemensamma bohaget ska ha beaktats.

Hemutrustning kan beviljas med högst 25 % av basbeloppet .

5.18 Hälso- och sjukvård

Läkarvårdskostnader 1 150 kronor (2020) och medicin 2 350 kronor (2020) ersätts vid behov upp till högkostnadsskydd. Kostnader för besök hos sjukgymnast, psykolog, kurator, arbetsterapeut etc. kan beviljas enligt remiss från landstinget/läkare upp till högkostnadsskydd.

Sökande beviljas bistånd till läkarvård mot uppvisande av kvitto eller faktura. Eventuell fakturaavgift får den sökande själv bekosta. Den enskilde förutsättes nyttja möjligheten att samla stämplat till högkostnadskort vid

samtliga vårdbesök. Kopia av stämpelkort/högekostnadskort skall bifogas som underlag.

Mammografi och cellprovstagning beviljas mot uppvisande av kvitto. Läkemedel som inte är subventionerade får i undantagsfall beviljas om mycket starka skäl föreligger. Det åligger den enskilde att visa att en sådan undantagssituation föreligger, t ex genom uppvisande av läkarintyg.

Från och med första januari 2016 är de flesta läkemedel för barn gratis. Alla läkemedel som ingår i läkemedelsförmånen omfattas av de nya reglerna. Det som inte omfattas är:

- Receptfria läkemedel för rökavvänjning
- Vissa utvärtes läkemedel godkända av Läkemedelsverket
- Naturläkemedel

5.19 Institutionsnorm

Fickpengar beviljas vid vistelse på exempelvis behandlingshem eller sjukhus om den enskilde helt saknar inkomster och behovet inte kan tillgodoses på annat sätt. Fickpengar beviljas med maximalt 0,8 % av gällande prisbasbelopp per vecka.

Bistånd till inköp av kläder och skor prövas separat. Hänsyn ska då även tas till den enskildes ekonomiska situation före behandlingen, då detta kan vara avgörande för vilken klädutrustning som redan finns. I samråd med handläggare på vuxenstöd görs en bedömning av om bistånd till hyra, el, hemförsäkring skall beviljas.

5.20 Kläder

Alla normala utgifter för kläder och skor för barn och vuxnas ingår i riksnormen. För personer som inte kan handla kläder som uppfyller dina vardagliga behov, kan det finnas skäl att göra en individuell ekonomisk prövning. Kostnader för romska kläder ingår enligt rättsfall i normen.

Nödvändiga arbetskläder samt arbetsskor kan beviljas till en skälig kostnad om behov finns och där det finns en genomförandeplan uppgjord mellan den enskilde, socialnämnden samt Arbetsförmedling eller Försäkringskassa.

5.21 Reskostnader, arbetsresor, umgängesresor, övriga resor

- **Arbetsresor** För godkännande av arbetsresor krävs minst 3 km enkel väg till arbets- eller utbildningsplatsen. Vid resor med buss eller tåg beviljas kostnader för månadskort enligt Din Tours prislista. Om reseersättning från Arbetsförmedlingen utgår ska endast egenavgiften på 600 kr per månad medräknas som en godtagbar kostnad. Om allmänna kommunikationer saknas beviljas 18,50 kr/mil vid användande av egen bil. Möjlighet att få skattejämkning skall undersökas.

- **Sjukresor** Bistånd till sjukresor kan utgå om behovet är tillfälligt eller akut. Som huvudregel är ersättning utgående för billigaste färdvägen och endast till egenavgiften. OBS! Vid resor med buss och tåg utgår ingen egenavgift.
- Det förutsätts att den enskilde lämnar in begäran om reseersättning till Landstinget. Kvitto på betald resa eller patientavgift skall uppvisas. Handikappersättning ska ansökas från Försäkringskassan om behovet av läkarvård och därvid förekommande resor är stort och kostsamt.
- **Umgängesresor** Reskostnader kan beviljas utifrån barnperspektivet för att umgänge ska komma till stånd, dock förutsätts att föräldrarna delar på kostnaden. Dom i umgänges mål eller överenskommelse i familjerätt ska beaktas
- **Resor vid behandling** Bistånd kan utgå för resor i samband med behandling eller uppgjord genomförandeplan. Huvudregeln är att reskostnad för buss beviljas.

5.22 Semesterresor/Rekreativresor

Huvudprincipen är att bistånd till rekreativresor inte skall beviljas. För ensamstående vuxna skall bistånd prövas mycket restriktivt och endast ges när det finns starka sociala eller medicinska skäl för en resa till anhöriga eller i rehabiliterande syfte. Undantag kan göras för barnfamiljer med långvarigt biståndsbehov och som inte beräknas få egna inkomster inom överskådlig tid. Behovet skall prövas utifrån barnets behov av miljöombyte. Bedömningen av barnets behov skall göras av socialsekreterare som har god kännedom om familjen. Bistånd beviljas till skälig kostnad för hyra av stuga, resa till släkting, etc. Kostnaden skall vara rimlig i förhållande till vad barnfamiljer med låga inkomster i allmänhet har råd till. Utlandsresa beviljas inte i normalfallet.

Bistånd kan beviljas utan att det finns särskilda skäl till skolresor eller lägerverksamhet för barn i familjer med långvarigt biståndsbehov. Rimligheten i biståndsnivån skall prövas i varje enskilt fall.

5.23 Skolavslutning

Bistånd utgår som regel inte till kostnader för kläder vid student och skolavslutning, då behovet bedöms kunna tillgodoses genom posten "kläder och skor" i riksnormen. Undantag kan göras för barn i familjer med långvarigt biståndsbehov.

5.24 Skulder

Bistånd till betalning av skulder utgår normalt inte. I första hand ska den skuldsatta utnyttja de möjligheter som finns för att få skulden nedsatt eller avskriven. Enligt Skuldsaneringslagen 1 § ska kommunen inom ramen för socialtjänsten eller på annat sätt lämna råd och anvisningar till skuldsatta

personer. Kommunens budget- och skuldrådgivare kan hjälpa till med ekonomisk rådgivning och ansökan om skuldsanering.

För att få hjälp till en skuld gäller att reglerandet av skulden har avgörande betydelse för den sökandes fortsatta livsföring och att den enskildes situation (socialt, medicinskt, ekonomiskt) på ett avgörande sätt skulle försvåras om skulden inte betalades.

- **Barnomsorgsskuld** Det ska alltid undersökas om en lösning går att nå med utbildningsnämndens rutiner för krav av barnomsorgsavgifter t.ex. avbetalningsplaner, avskrivning etc. Särskilda skäl att bevilja bistånd till barnomsorgsskuld kan finnas även om den sökande haft medel att själv klara kostnaden. En förlorad barnomsorgsplats kan leda till allvarliga konsekvenser för familjen. Barnets risk för uppsägning ska alltid vägas in i sammanhanget.
- **Hyres- och elskuld** Rövning av hyres- och elskuld ska ske utifrån den sökandes ekonomiska förhållanden under den tid skulden uppstod. Särskilda skäl att bevilja bistånd till hyres- och elskuld kan finnas även om den sökande haft medel att klara kostnaden själv. Det kan handla om sociala, medicinska och ekonomiska skäl med anknytning till bostaden/bostadsområdet. Praktiska och ekonomiska konsekvenser av ett avslag som bör beaktas är möjlighet till ny bostad, flyttningskostnader, eventuell högre bostadskostnad samt fysiska och psykiska förutsättningar för en flyttning. För både hyres- och elskuld gäller att den enskilde bör ha ett förslag för att förhindra återupprepning av skulder.
- **Fastighetsskuld** Bistånd för amortering av lån beviljas inte.
- **Kontoskulder och privata lån** Normalt beviljas inte bistånd för dessa skulder.
- **Studielån** Normalt beviljas inte bistånd till studielån.

5.25 Tandvård, akut

Ekonomiskt bistånd utgår i första hand till akut tandvård.

Med akut tandvård avses ofrånkomligt behov av behandling vid värk, infektiösa tillstånd och traumaskador som måste åtgärdas omedelbart. Exempel på behandling kan vara tandutdragning, akut rotbehandling, temporära fyllningar, enstaka fyllningar för att undanröja värk. Den får utföras utan kostnadsförslag i de fall ett sådant inte kan inväntas. Det ska av tandvårdsräkning eller genom kontakt med behandlande tandläkare framgå att behovet av behandling var akut.

5.26 Tandvård, nödvändig uppehållande

Vid längre tids beroende av försörjningsstöd kan även nödvändig uppehållande tandvård beviljas. Det kan t ex gälla vid:

- Om det är nödvändigt för att uppnå godtagbar tuggförmåga

- Om det är nödvändigt för att förhindra väsentligt försämrad tandstatus

- Om det är en förutsättning för att fungera socialt och kunna arbeta.

Bistånd till nödvändig tandvård kan beviljas personer som under minst 1 år har haft försörjningsstöd eller inkomster i nivå med normen och som inte inom rimlig tid förväntas öka sina inkomster. Kostnaden för tandläkarens undersökning i samband med kostnadsförslaget ska inkluderas i biståndet men inte kostnad för uteblivande från besök.

Följande ska beaktas vid ansökan om bistånd till tandvård:

- Omfattningen av tandvården och kostnaden ska jämföras med vad en låginkomsttagare har råd att kosta på sig.
- Kostnadsförslag ska infordras
- I de fall där patientdelen överstiger 17 % av basbeloppet (8 041kr år 2020) ska kostnadsförslaget tas upp i Socialnämndens Arbetsutskott.

Avgift för narkos eller annan motsvarande smärtlindring kan ingå i tandvårdskostnaden för personer med extrem tandvårdsrädsla. Denna ska vara styrkt med läkarintyg eller med resultatet av ett psykometriskt test som utvisar att en person uppfyller kriterierna för extrem tandvårdsrädsla.

Sökande som har egen inkomst över försörjningsstödsnivå men ändå söker bistånd till tandvårdskostnad kan beviljas bistånd för nödvändig tandvård i vissa fall. Om kostnad och omfattning är skäligt beviljas bistånd till den del av kostnaden som överstiger vad han eller hon själv kan betala med sitt normöverskott under 6 månader. I första hand ska den sökande dock hänvisas till avbetalning hos tandläkaren.

Tandvård som utförts före framställan ska inte beviljas utan betraktas som en skuld.

5.27 Telefon, installation och avgifter

Förbrukningsavgifter för telefon ingår i riksnormen. Försörjningsstöd till installation av telefonabonnemang kan utgå endast om skärskilda skäl föreligger, t.ex. medicinska skäl som styrkts av läkarintyg, och då mobiltelefon inte är att betrakta som fullgott alternativ.

Depositionsavgift ska endast beviljas om skärskilda skäl föreligger, t ex medicinska skäl som styrkts av läkarintyg, och då mobiltelefon inte är att betrakta som fullgott alternativ. Först ska dock den enskildes möjlighet till borgensman undersökas. Fullmakt för återbetalning av depositionsavgiften skall upprättas.

6 Återkrav och återsökning av beviljat ekonomiskt bistånd

Rätten till ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen är det yttersta skyddsnätet i samhällets trygghetssystem. Huvudprincipen är därför att ekonomiskt bistånd enligt 4 kap 1 § SoL beviljas utan återbetalningsplikt för den enskilde. Undantag från denna princip regleras i lagen om allmän försäkring (AFL) 17 kap 1 § och 9 kap 1 och 2 §§ SoL.

Huvudprincipen är således att försörjningsstöd inte ska vara återbetalningspliktigt. I vissa fall kan dock bistånd beviljas mot återbetalningsplikt enl 4 kap 1 och 2 §§ SoL samt 9 kap 2 § SoL:

- Om biståndet lämnats som förskott på en väntad förmån eller ersättning.
- Till den som är indragen i en arbetskonflikt.
- Till den som pga. förhållanden han eller hon inte kunnat råda över, hindrats från att förfoga över sina inkomster eller tillgångar.

Återkrav av utbetalt ekonomiskt bistånd kan också ske enl 4 kap 1 § SoL samt 9 kap 1 § SoL om:

- Den enskilde lämnat oriktiga uppgifter
- Om någon tagit emot ekonomiskt bistånd med för högt belopp och skäligen borde ha insett detta.